
Glavni odbor Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je na seji **20. 12. 2023** na podlagi 27. člena Statuta Zveze sprejel

PROGRAMSKA IZHODIŠČA DELOVANJA ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NOB SLOVENIJE

ZA LETI 2024 in 2025

Uvod

Zveza združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije (v nadaljevanju: Zveza) je domoljubna, prostovoljna, neprofitna, protinacifašistična nevladna organizacija civilne družbe, s statusom delovanja v javnem interesu, v katero se zaradi uresničevanja svojih skupnih ciljev in interesov združujejo kolektivne članice Zveze združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije, združujejo se veterani in čedalje bolj simpatizerji in mlajša generacija. Deluje v skladu s svojimi vrednotami, statutom, programskimi izhodišči in sklepi Glavnega odbora kot najvišjega organa Zveze, operativno pa skladno s sklepi Predsedstva. Ob tem dosledno spoštuje demokratična merila, upošteva različnost mnenj in strpnega dialoga ter s tem utrjuje enotnost delovanja Zveze.

V skladu s Statutom namen organiziranja ter delovanja Zveze temelji na tradicijah slovenskega odporništva, v boju za narodni obstoj, svobodo in samostojnost, ki se je najneposredneje in najdoslednejše izrazilo v boju za severno mejo 1918-1919, v narodnoosvobodilnem boju Slovenije 1941-1945 in v osamosvojitveni vojni leta 1991. Prav tako je namen Zveze prizadevanje za ohranjanje vrednot narodnoosvobodilnega boja Slovenije 1941-1945, kot so: resnica, domoljubje, svobodoljubnost, protinacifašizem, tovarištvo, solidarnost, enakopravnost, humanost in socialna pravičnost. Na tradicijo delovanja Zveze borcev smo ponosni in naša temeljna naloga je ohranjanje spomina in pomena slovenskega narodnoosvobodilnega boja. Naše delovanje temelji na zgodovinskem obdobju narodnoosvobodilnega boja, kot prelomnega trenutka za preživetje in identiteto slovenskega naroda!

Kot nevladna organizacija civilne družbe se bo Zveza še naprej odzivala na aktualna družbena vprašanja, podajala bo javno mnenje in predloge za izboljšave. Pri tem se bo še posebej zavzemala za temeljne vrednote narodnoosvobodilnega boja, ki predstavljajo tudi poslanstvo delovanja naše organizacije.

Za informiranje članstva in širše javnosti je ključnega pomena naše glasilo Svobodna beseda, spletna stran Zveze ter socialna omrežja. Zato bomo še naprej skrbeli, da bo naše članstvo in širša javnost pravočasno obveščena o aktualnih dogodkih in aktivnosti Zveze ter njenega članstva.

Zveza je aktivna članica Koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije (KoDVOS), s katero nas družijo skupne vrednote. KoDVOS deluje usklajeno, saj se zaveda, da smo skupaj lahko učinkovitejši. Naša naloga v KoDVOS je poskrbeti za izročila zgodovinskih pridobitev slovenskega narodnoosvobodilnega boja v obdobju 1941–1945.

Zveza se bo tudi na čezmejnem in širšem mednarodnem področju še naprej, motivirana z vrednotami in vlogo NOB in OF ter njune, tudi širše, mednarodno priznane in prepoznavane posebnosti, aktivno zavzemala za spoštovanje vrednot in načel, ki so mednarodnopravno deklarirane in utemeljene predvsem v dokumentih OZN (svoboda, mir, spoštovanje načel kolektivne varnosti, miroljubnega sodelovanja in razreševanje sporov ter vladavine prava, spoštovanje političnih, socialnih in ekonomskih človekovih pravic in svoboščin, socialna pravičnost, dejavni humanizem in solidarnost). Sodelovala bo v aktivnostih za ohranjanje antifašizma in antinacizma kot temelja sodobne Evrope in za zoperstavljanje vsem različnim novodobnim pojavnim oblikam njunega obujanja, oblastnega nasilja in terorizma ter novodobnega imperializma (neoliberalnega kapitalizma). Zveza bo aktivno nastopala proti pojavom zgodovinskega revizionizma in se bo zoperstavljala vsem oblikam rasizma, diskriminacije in uporabe sile in nasilja. Podpira in bo podpirala osvobodilna gibanja ter še naprej krepila sodelovanje z veteranskimi in antifašističnimi organizacijami v bilateralnih in multilateralnem okviru.

Za učinkovitejše delovanje naše organizacije so pomembni tudi stalni stiki z vsemi družbenimi deležniki na državni in občinskih ravneh. Kot civilnodružbena organizacija si bomo tvorno prizadevali za vključevanje stališč Zveze in našega članstva v programska izhodišča za delovanja vlade, parlamenta in drugih državnih organizacij.

Zveza bo delovala na podlagi sprejetega Statua in bo izhajala tudi iz sprejetih programskih izhodišč prejšnjega leta, pa tudi iz Spomenice 2021, ki je bila sprejeta ob 80. obletnici Osvobodilne fronte (OF) slovenskega naroda. Upoštevala bo izkušnje in dosežke Zveze iz preteklih obdobj, še posebej iz obdobja 2019 – 2023.

Še naprej si bomo prizadevali za:

1. Vračanje vsebin in vrednot NOB ter njenega pomena za slovenski narod v povezavi z osamosvajanjem v šolski kurikulum pouka. Nadaljevali bomo z implementacijo izhodišč državljankega pouka v šolah in odstranjevanjem navidezne »neutrarnosti« in enostranskih, pamfletističnih prikazov. Prav tako bomo spodbujali in podpirali izobraževalno, raziskovalno, publicistično, zgodovinopisno ter spominsko-pričevalno delo, muzejske in spomeniško varstvene dejavnosti, umetniško ustvarjalnost, kulturno, razvedrilno in športno-rekreacijsko dejavnost, navezano na tematiko NOB Slovenije ter drugih obdobj slovenskega upornišva.
2. Proučevanje sedanje ureditve statusa društev posebnega pomena, ki skrbijo za veterane.
3. Zavzemali se bomo za stabilno in pravično financiranje veteranskih organizacij s statusom delovanja NVO v javnem interesu, ki naj temelji na parametrih števila članstva in kvalitete ter obsega programa.

4. Sistemsko ureditev neurejenih vojnih grobišč, spomenikov in znamenj iz obdobja NOB (dostopne poti, vpis v zemljiški kataster, lastništvo, namenska sredstva za vzdrževanje).
5. Ohranitev socialnih in drugih pravic borcev in bork NOB.
6. Primerno (nediskriminatorno) obravnavanje medijev ZZB NOB.
7. Drugačno obravnavanje dneva upora – in tudi proučitev spremembe imena tega praznika, ki je bil in je za ZZB praznik ustanovitve OF in partizanskega upora.
8. Gojili in utrjevali bomo domoljubna, uporniška, protinacifašistična izročila slovenskega naroda in se zavzemali za narodno enotnost in vsestranski razvoj domoljubne zavesti državljanov in državljanov, posebej mladine.
9. Skrbeli bomo za ohranjanje, razumevanje in posredovanje zgodovinske resnice o narodnoosvobodilnem boju Slovenije 1941-1945 in vseh demokratičnih pridobitvah tega boja ter se odzivali na poskuse njihovega razvrednotenja ter razbijanja narodne enotnosti.
10. Aktivno bomo delovali v Svetovni federaciji veteranov (The World Veterans Federation) s ciljem ohranjanja in utrjevanja izročila NOB v okviru protinacifašistične zavezniške koalicije 1941 – 1945.
11. Spodbujali bomo usklajeno delovanje Združenj borcev za vrednote NOB Slovenije ter drugih članov pri uresničevanju njihovih pravic in skupnih interesov.
12. Še naprej bomo gojili vzajemnost in solidarnost ter socialno pravičnost, demokratičnost, humane medsebojne odnose in tovarištvo, spodbujali in razvijali bomo razne oblike prostovoljne in družbene pomoči ter skrbi za ostarele, bolne in onemogle borce, vojne invalide in druge člane.
13. Skrbeli bomo za ohranitev in izboljšanje zdravstvenega in socialnega varstva svojega članstva ter udejanjanje načel socialne države.
14. Organizirali bomo obeležitev pomembnejših obletnic in spominskih dogodkov ter komemoracij iz časa NOB Slovenije ter drugih obdobj slovenskega uporništva.
15. Sodelovali bomo s pristojnimi organi na državni in lokalni ravni za vzdrževanje pomnikov, spominskih obeležij in grobišč NOB Slovenije doma in v tujini.
16. Ohranjali in podpirali bomo naše glasilo Svobodna beseda, namenjeno celovitemu in objektivnemu informiranju javnosti in druge založniške dejavnosti v zvezi s tematiko NOB Slovenije in slovenskega uporništva.
17. Zavzemali se bomo za popolno uresničevanje ustavno varovanih zakonskih pravic vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja.

Še naprej pa bomo aktivno se zavzemali za ubranitev vrednot NOB ter partizanskega boja, na katerem temeljijo mir, svoboda, demokracija in ne nazadnje tudi neodvisna in samostojna Republika Slovenija. Na vse naštetu smo ponosi in naredili bomo vse, da se Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije v naslednjem obdobju še bolj okrepi in ostane ena izmed najpomembnejših organizacij civilne družbe.

Posebne naloge in projekti:

1. Ponovno bomo vložili spremembo Zakona o praznikih – priključitev Primorske namesto vrnitev.

2. V sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo in Planinsko zvezo Slovenije bo Zveza dala pobudo za bolj sistematično in načrtno vključevanje pomnikov in zgodb iz NOB v turistično ponudbo.
3. V sodelovanju z Zavodom za šolstvo bo Zveza spodbudila obiskovanje šolskih skupin pomnikov NOB.
4. Dejavno bomo vključili vračanje in interpretacijo tematike NOB v šolske programe in v krepitev domovinske vzgoje.
5. Sodelovali bomo pri pripravi zakona o prepovedi uporabe fašističnih in nacističnih simbolov.
6. Vključili se bomo v pripravo zakona oziroma ukrepov za omejevanje sovražnega govora.
7. Aktivno se bomo zavzemali za spoštovanje vrednot in načel, ki so mednarodnopravno deklarirane in utemeljene v dokumentih OZN (svoboda, mir, spoštovanje načel kolektivne varnosti, miroljubnega sodelovanja in razreševanje sporov ter vladavine prava, spoštovanje političnih, socialnih in ekonomskih človekovih pravic in svoboščin, socialna pravičnost, dejavni humanizem in solidarnost, družbena odgovornost in okoljski, podnebni in socialni vidiki trajnostnega razvoja).
8. Sodelovali bomo v aktivnostih za ohranjanje antifašizma in antinacizma kot temelja sodobne Evrope in za zoperstavljanje vsem različnim novodobnim pojavnim oblikam njunega obujanja, oblastnega nasilja in terorizma in novodobnega imperializma (neoliberalnega kapitalizma) ter za aktivno zoperstavljanje vsem oblikam rasizma, diskriminacije, sovražnega govora in uporabe sile in nasilja.
9. Podpirali bomo zunanjo politiko Republike Slovenije, ki bo sledila tem in tudi z Ustavo RS opredeljenim usmeritvam in bo prispevala k miru in varnosti ter medsebojnemu razumevanju in sodelovanju s sosedi, v Evropski uniji in širše v Evropi ter svetu in Republiko Slovenijo uveljavljala kot aktivno in konstruktivno udeleženko v delovanju mednarodnih organizacij. Še posebej bomo podpirali prizadevanja naše države kot nestalne članice Varnostnega sveta OZN.
10. Zavzemali se bomo in aktivno sooblikovali pri prenovi, posodobitvi in učvrstitvi sistemov socialne varnosti v Sloveniji, posebej zdravstva, dolgotrajne oskrbe, pokojninskega sistema, da bodo temeljili na načelih dolgoročne vzdržnosti in socialne pravičnosti in, da bodo prebivalstvu Slovenije zagotavljali vsem dostopno in takojšnjo zdravstveno oskrbo, poštene pokojnine in dolgotrajno oskrbo za vse.
11. Zavzemali se bomo in širili bomo demokratični in kulturni dialog, javni diskurz in svobodo javne besede, medijev in pravice javnosti do obveščenosti; sodelovali bomo v prizadevanjih za preprečevanje sovražnega in nestrpnega govora, ki ima za cilj sejati sovražnost in nestrpnost do drugih.
12. Širili bomo vrednote ZZB na mlajše generacije – ZZB se bo usmerila v aktivnosti, ki omogočajo povezovanje starejših z mlajšimi generacijami, zlasti šolajoče mladine, med katerimi bomo spodbujali vrednote NOB in antifašistične usmeritve, tudi preko Šole demokracije, katere vsebina je bila zastavljena v prvem EU projektu v letu 2020.
13. Okrepili bomo sodelovanje z veteranskimi in antifašističnimi organizacijami v bilateralnih in multilateralnem okviru.
14. V skladu s stališči in izjavami ZZB o agresiji Rusije na Ukrajino ter o oboroženim spopadom med Izraelom in palestinskimi milicami ter o zaskrbljujočem in nepredvidljivem nadaljevanju vojne v Ukrajini in zaostrovanju ter geostrateški, geopolitični, politični in

ekonomski polarizaciji v mednarodnih in globalnih okvirih, aktivno spremljali razvoj dogajanj, se do njih opredeljevali ter sodelovali v prizadevanjih v domačih in mednarodnih okvirih za zaustavitev vojaških spopadov in vzpostavitev trajnega miru.

15. Poudarek bomo dali izobraževanju iz uporabe programske aplikacije Aplika, s katero bi morale biti vodene vse evidence članstva v Zvezi, za blagajniško in tajniško poslovanje ter za uporabo vnesenih podatkov za poročila.
16. Organizirali bomo seminarje in delavnice s predstavniki združenj za pripravo napovednikov in poročil.
17. Izvajali bomo izobraževanje v zvezi z organizacijo prireditev oziroma komemoracij.
18. V sodelovanju z mladinsko organizacijo ZZB bomo organizirali delavnice in seminarje o promociji dejavnosti združenj.
19. Izobraževali in usposabljali bomo praporščake. V sodelovanju s Slovensko vojsko, Gardno enoto bo podpisan sporazum o sodelovanju za usposabljanja iz postrojitenih pravil praporščakov ter za poveljevanje praporščakom.
20. Spodbujali bomo aktivno vnašanje in obnavljanje vsebin o spomenikih in grobiščih NOB v Geopediji.
21. Po možnosti bomo digitalizirali arhivske in tiskane izdaje naših časopisov.
22. Sodelovali bomo na mednarodnem razstavnem projektu v medsebojnem slovensko-srbskem sodelovanju.
23. Pripravili bomo mednarodni razstavni projekt o nasilnem izseljevanju Slovencev iz Obsotelja v medsebojnem slovensko-srbskem sodelovanju.

Organizacijske in kadrovske usmeritve Zveze

Zveza bo še naprej skrbela za enakomerno razvejano dejavnost naše organizacije po združenjih, ki predstavljajo teritorialno enoto oz. matično celico naše Zveze. Ključne usmeritve in naloge izvaja naše članstvo znotraj združenj. Pokrajinski sveti kot posvetovalna telesa združenj na območju dogovorjenih krajevnih območij, služijo koordiniranemu izvajanju nalog širšega pomena.

Zveza kot zelo številčna nevladna organizacija se trudi pomlajevati svoje članstvo tako na nivoju Zveze, kot na nivoju teritorialnih enot. Prizadevamo si pridobivati mlajše članstvo, ki bo s poznavanjem sodobnih orodij delovanja, uspešno prenašalo namen in poslanstvo naše organizacije na naslednje rodove in tako poskrbelo, da bo naša organizacija delovala tudi v prihodnosti.

Naš cilj je ohraniti in okrepiti delovanje združenj na vseh območjih Slovenije. Podlaga za to je uspešno delovanje preko 700 krajevnih organizacij znotraj 84 združenj oz. društev, ki so vključena v Zvezo.

Odzivi na ponarejanje zgodovinskih dejstev o dogodkih in osebnostih iz obdobja NOB

Zveza spremlja objave v strokovni literaturi in medijih, ki zadevajo vprašanja druge svetovne vojne in narodnoosvobodilnega gibanja ter posameznih udeležencev tedanjega dogajanja. Temu primerno se odziva na morebitna ponarejanja zgodovinskih dejstev o dogodkih in osebnostih iz

obdobja NOB. Naše vodilo sporočil za javnost so argumenti! Zato spodbujamo znanstveno in raziskovalno delo na področju NOB. V tem okviru bo ključna aktivnost naše Komisije za zgodovino.

Zveza je leta 2022 pripravila mobilno razstavo o pomenu in temeljih NOB, ki služi kot gradivo za prenos zgodovinskega izročila na mlade rodove. Razstava se je selila po različnih lokacijah po Sloveniji in tako so naša združenja lahko aktivno promovirala NOB in njegov zgodovinski pomen. S tem bomo nadaljevali tudi v naslednjem obdobju.

Prizadevanje za ohranitev in uveljavljanje ustavno ter zakonsko varovanih pravic udeležencev NOB in drugih članov

Zveza spremlja uresničevanje pravic borcev in drugih udeležencev NOB po veljavnih zakonih o vojnih veteranih, žrtvah vojnega nasilja, vojnih invalidih, vojnih grobiščih ter po predpisih o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju. Pristojni organi Zveze se vključujejo v razpravo o morebitnih spremembah zakonodaje in v pripravo predlogov sprememb. Pri pristojnih državnih organih posredujemo, če ugotovimo kršenje teh predpisov ali namere za zmanjševanje pravic.

Spremljamo dogajanje na področju zdravstvene in socialne varnosti v Sloveniji in nasprotujemo morebitnim predlogom za kršenje socialno-zdravstvenih pravic udeležencem NOB in drugim članom naše organizacije.

Kot že doslej, se bomo tudi v prihodnje zavzemali za ohranitev javnega zdravstva, solidarnostnega principa na področju zdravstva in socialnega varstva ter za ohranitev našemu članstvu in tudi drugim starejšim dostopne javne zdravstvene službe. V skladu z zmožnostmi spremljamo tudi stanje in potrebe našega članstva na zdravstvenem in socialnem področju.

Osvobodilna fronta kot temelj slovenske državnosti

Osrednji državni praznik in tudi krovni praznik ZZB je dan upora proti okupatorju. Na ta dan se spomnimo pomena Osvobodilne fronte Slovenskega naroda. Zveza s praznovanjem vsakoletne obletnice nastanka OF obeleži pomen ustanovitve in zgodovinsko vlogo OF. Pri obeleževanju praznika OF je nujno poudariti, da je to ena od temeljnih osnov samostojne Republike Slovenije, saj sta zgodovinska vloga OF in NOB temelja slovenske državotvornosti.

Namen in cilj praznovanja obletnice OF je spodbuditi slovensko javnost k zavedanju, da zmaga svobodoljubnih sil mednarodne koalicije proti naci-fašizmu, del katere je bila tudi slovenska narodnoosvobodilna vojska, ne sme biti razumljena kot samoumevna pridobitev generacije borcev in aktivistov OF. Ta zmaga slovenskega NOB predstavlja temelj za osnovanje sodobnega, demokratičnega in svobodoljubnega sveta, pridobitve pa je potrebno nenehno negovati. Na teh temeljih je nastala tudi samostojna država Republika Slovenija!

Pridobitve OF so zgodovinskega pomena za slovenski narod. Priborjena je bila združena Slovenija s priključitvijo Primorske in naslanjajoč se na pravico do samoodločbe naroda je bila ustvarjena nova država Slovenija znotraj okvirov jugoslovanske federacije. Prav ta pridobitev je bila nato s plebiscitom in osamosvojitveno vojno 1991 temelj za nastanek neodvisne Republike Slovenije.

Fašizem in nacizem sta bila tudi za Slovence največje zlo vseh časov. Zato bomo na vseh prireditvah, obsojali novodobne pojave tega zla ali njegovo relativiziranje, posebej pa tudi pačenje ali ponarejanje zgodovinskih dejstev na slovenskih tleh. Naše ključno sporočilo je zavzemati se za mir, saj se zlo vojne nikoli več ne smo ponoviti!

Spominske prireditve

Zveza in naša združenja prirejamo številne proslave in druge prireditve, z namenom ohranjanja tradicije, sporočilnosti in pridobitev narodnoosvobodilnega boja.

Osrednje slovesnosti, ki jih organizira Zveza so:

- ✓ slovesnost ob obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda;
- ✓ slovesnost ob obletnici dneva zmage;
- ✓ akademija ob mednarodnem Dnevu spomina na žrtve holokavsta;
- ✓ slavnostna razširjena seja predsedstva Zveze ob dnevu upora proti okupatorju;
- ✓ osrednje slovensko srečanje taboriščnic, taboriščnikov, ukradenih otrok in izgnancev ob obletnici osvoboditve taborišča Ljubelj;
- ✓ osrednje slovensko srečanje ob obletnici 1. kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze;
- ✓ spominska slovesnost ob obletnici osvoboditve fašističnega koncentracijskega taborišča Kampor na otoku Rabu.

Načrtovani koledar Zveze in združenj obsega okoli 700 proslav, pohodov in drugih prireditev ter 1.200 komemoracij letno! Te aktivnosti so razporejene po celotnem območju Slovenije in temeljijo na zgodovinskih dogodkih iz obdobja NOB.

Pomembne okrogle obletnice v obdobju 2024-2025:

80 let Odhoda XIV. Divizije iz Bele Krajine na Štajersko (2024)

Januarja 1944 bo minilo 80 let od odhoda najbolj znamenite partizanske enote – XIV. Divizije iz Bele Krajine na Štajersko. Kar 1.112 bork in borcev Tomšičeve, Šercerjeve, Gradnikove in Prešernove brigade, je 6. januarja 1944, v hudi zimi, krenilo iz Suhorja pri Metliki na 310 km dolgo pot čez Hrvaško do Štajerske.

80-letnica Napada Južnoprimorskega odreda na sovražnikovo motorizirano kolono (2024)

Najuspešnejša bitka in vojaška zmaga nad sovražnikom v tem delu Slovenije, v Dovcah. Uničena je bila motorizirana kolona in celotna posadka (86 mož).

80 let SNOS Črnomelj (1. zasedanje, februar 2024)

SNOS je bil vrhovni predstavniški in zakonodajni organ slovenskega Narodnoosvobodilnega boja in kasneje SRJ. Njegov predhodnik je bil SNOO (Slovenski narodnoosvobodilni odbor), ki je obstajal kot politično-predstavniški organ Osvobodilne fronte že od septembra 1941, oktobra 1943 pa je bil na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju izvoljen v novi, razširjeni (120-članski) sestavi, na svojem prvem zasedanju 19. februarja 1944 v Črnomlju pa se je ta preimenoval v SNOS. Na začetku je imel 120 članov.

80 let Prenosa ranjencev Vojsko (2024)

V Istri se je povečevala možnost nastanka druge fronte in zaradi tega so v vodstvu partizanske vojske avgusta leta 1944 sklenili, da v bolnišnicah Franji in Pavli pripravijo več prostora za morebitne nove ranjence. V bolnišnici Franji se je začel prenos ranjencev na partizansko letališče Nadlesk pri Starem trgu na Notranjskem. Iz bolnišnice so se borci IX. korpusa po ozki soteski spustili s 50 težkimi ranjenci v dolino, nadaljevali pot in z njimi na ramah prebredli Idrijco ter po 14-urnem strmem vzponu prispeli naslednjega dne na Vojsko.

80-letnica delovanja letališča Nadlesk (2024)

Septembra leta 1944 je bila na Nadleškem polju ustanovljeno prvo partizansko – zavezniško letališče Nadlesk, s tajnim imenom Prva letalska baza. Letališče Nadlesk, na zavezniških letalskih zemljevidih označeno s šifro Picadilly Club, je odigralo ključno vlogo pri evakuaciji ranjencev z območja Notranjske in Dolenjske, oskrbi z orožjem in opremo ter pri vzdrževanju zvez z zavezniki v Italiji. Na slovesnosti, ki bo organizirana v ta namen, bo sodelovalo tudi letalstvo Slovenske vojske in MORS.

80 let Bitke na Javorovici (2024)

6. marca 1944 so domobranci v bitki na Javorovici pobili partizane, ki so sestavljali IV. bataljon Cankarjeve brigade. V bitki na Javorovici je padlo 113 partizanov, 16 pa se jih je rešilo.

80 let Izkrcaja v Normandiji (2024)

Slovenski partizani pri izkrcanju v Normandiji neposredno niso sodelovali, a je bil njihov boj na slovenskem ozemlju zelo pomemben tudi za pripravo operacije Overlord, kot se je imenovala invazija na Normandijo. Zavezništvo kot sodelovanje v skupnem vojaškem boju je bilo izražanje podpore tako vojaške in moralne kot tudi politične v prizadevanju tistemu, ki se je bojeval proti istemu sovražniku.

80-letnica smrti komandanta slovenskih partizanskih brigad in narodnega heroja Franca Rozmana Staneta (2024)

Ko je v Španiji izbruhnila državljanska vojna je bil med prvimi jugoslovanskimi prostovoljci in se že 1. oktobra 1936 priključil španski republikanski vojski. Leta 1937 je končal podčastniško šolo, postal poročnik in komandir čete, nato pa še stotnik in poveljnik bataljona. V letih 1939 in 1940 je bil interniran v francoskih taboriščih. Julija 1941 je pobegnil v Jugoslavijo in v Ljubljani postal vojaški inštruktor pri Glavnem poveljstvu slovenskih partizanskih čet. Leta 1944 je vodil pomembnejše vojaške operacije na celotnem slovenskem ozemlju in osebno sodeloval pri večjih akcijah 7. korpusa. Septembra 1944 je napredoval v generallajtnanta. Umrl je tragično za posledicami hude rane, ki jo je dobil med preskušanjem novega orožja – minometa v Lokvah pri Črnomlju, ki so ga partizanom poslali britanski zavezniki. Še istega dne je umrl v bolnišnici OF Kanižarica pri Črnomlju. Začasno je bil pokopan v Črnomlju, leta 1949 pa je bil prekopan v Grobnico narodnih herojev v Ljubljani.

80 let prve konference Slovenske protifašistične ženske zveze za Primorsko (2024) na Štjaku

Na Štjaku je 2.februarja 1944 potekala prva konferenca Slovenske protifašistične ženske zveze (SPFŽZ) za Primorsko, na kateri se je zbralo okrog 200 delegatk iz celotne Primorske. Obravnavale so gradivo iz ustanovitvenega kongresa SPFŽZ oktobra 1943 v Dobrniču, sklenile okrečiti sodelovanje pri mobilizaciji moških za partizanske enote, sprejele obeležitev 8.marca kot mednarodnega dneva žensk in se dogovorile o aktivnostih, ki jih lahko ženske prispevajo k dokončni osvoboditvi slovenskega ozemlja.

80-letnica (2024) Napada enot 9. korpusa na železnico in sovražne enote v Baški grapi

Napad enot 9. korpusa na železnico in sovražne enote v Baški grapi konec julija 1944, kar je ustavilo uporabo te železnice za dovoz vojaškega materiala na zavezniško fronto v Italijo za kar se je angleški poveljnik sredozemskih sil posebej zahvaljeval Titu.

80 let Vranovega leta (avgust 2024)

18. septembra 2024 bo minilo 80 let, odkar je več kot 100 pretežno angleških vojnih ujetnikov prehodilo pot iz Maribora čez okupirano Slovenijo v Belo krajino in s partizanskega letališča v Otoku pri Metliki poletelo v italijanski Bari. Njihova pot, imenovana Vranov let v svobodo, spominja na humanost, srčnost, sočutje in junaštvo partizanskih borcev in slovenskih ljudi. Na tej poti se je namreč rojevalo zavezništvo med ljudmi in narodi, ki traja še danes in predstavlja zgled in temelj za prijateljstvo, spoštovanje, zaupanje in miroljubno sožitje med narodi.

80 let požig bencina v Postojnski jami (2024)

Junaško dejanja diverzantske enote IX. Korpusa, ki je v noči iz 22. na 23.april 1944 zažgala in uničila 12 vagonov nemškega bencina, ki so ga okupatorji skladiščili v Postojnski jami. Diverzantska četa je v jamski kompleks vstopila v Črni jami pri Postojni in se prebila do dela Postojnske jame, kjer je bil vskladiščen bencin. Z uporabo eksploziva so zažgali gorivo in se nato po isti poti umaknili na varno, bencin pa je nato gorel še cel teden. S tem dejanjem so močno zmanjšali možnosti okupatorjev in kvistingov, da bi napadali zavezniške enote.

80 let Osvoboditve Trsta (2025)

Osvoboditev Trsta ali Tržaška operacija je bil spopad ob koncu druge svetovne vojne, med 28. aprilom in 2. majem 1945. v katerem je Jugoslovanska armada porazila nacistične enote in zavzela Trst. To je bil eden zadnjih vojaških spopadov druge svetovne vojne na ozemlju Slovenije in Istre. Za Slovence in Hrvate je bila ključnega pomena, ker je predstavljala osvoboditev predelov, ki so bili z rapalsko pogodbo leta 1920 priključeni Italiji in nato pod fašizmom podvrženi raznarodovanju.

80 let Ustanovitve 2. slovenske vlade (maj 2025)

Narodna vlada Slovenije (znana kot Ajdovska vlada) je bila druga slovenska vlada, ustanovljena na slavnostni seji Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS), 5. maja 1945 v Ajdovščini. Z ustanovitvijo Narodne vlade je bila posredno razglašena tudi slovenska država, ki je sicer nastajala že med drugo svetovno vojno.

80 let Dneva osvoboditve Ljubljane (maj 2025)

9. maja 1945 praznujemo dan zmage nad nacizmom in fašizmom, saj se je tega dne leta 1945 v Evropi uradno končala druga svetovna vojna. Tega dne so v Ljubljano vkorakale enote 29. divizije in 7. korpusa slovenske partizanske vojske in osvobodile mesto.

80 let Zadnje bitke 2. svetovne vojne v Evropi na Poljani na Prevaljah (2025)

Zadnja bitka druge svetovne vojne na Slovenskem in v Evropi nasploh je potekala 14. in 15. maja 1945 na Poljani pri Prevaljah. Na ta dogodek spominja spomenik Svobodi in miru, posvečen XIV. diviziji in 3. armadi, ki sta na Poljani razorožili nemško armado, vsako leto pa je na tem kraju spominska slovesnost.

80 let Osvoboditve Primorske (2025)

Aprila 1945 in začetek meseca maja je partizanska vojska z veliko žrtvami s 4. armado osvobajala Primorje, otoke in zaledje. Uspešne so bile prekomorske brigade, posebej 3. prekomorska udarna brigada. Da bi osvobodile še slovensko Koroško so v okolici Reke pustile večji prostor, ki ga je z velikimi žrtvami zasedel elitni 97. nemški korpus. Ta je 6. maja priznal premoč partizanske vojske in po trdih pogajanjih v Ilirski Bistrici, naslednji dan v Zagorju na Pivki pri Petrovih, podpisal kapitulacijo. Predalo se je 16.000 nemških vojakov s kompletno oborožitvijo. Bil je to zadnji velik uspeh partizanske vojske na Primorskem.

80 let Osvoboditev Prekmurja (2025)

Prekmurje je bila edina slovenska pokrajina, v kateri je ključno vlogo za osvoboditev odigrala Rdeča armada (RA). Še preden je RA stopila na območje Prekmurja, je 1. prekmurska partizanska četa pokrila že večji del pokrajine. Vzporedno so se po vaseh organizirale vaške straže, ki so jo sestavljali prostovoljci in madžarski dezertarji. Pozneje je nastala Prekmurska brigada. Murska Sobota je bila osvobojena 3. aprila 1945 in s tem je bila osvobojena tudi pokrajina, čeprav so boji ponekod dejansko trajali dlje.

80-letnica Dneva zmage (2025)

Dan zmage je dan, ki se ga praznuje v spomin, ko so zavezniki v drugi svetovni vojni uradno sprejeli brezpogojno predajo Nacistične Nemčije 8. maja 1945.

80-letnica Tragedije Kosovelove brigade in drugih enot 9. korpusa (2025)

Tragedija Kosovelove brigade in drugih enot 9. korpusa marca 1945 na Poreznu, ko so Nemci in njihovi pomagači zajeli in ustrelili preko 120 partizanov.

Skrb za spomenike in spominska znamenja NOB

Po podatkih Ministrstva za kulturo je v Sloveniji v register kulturne dediščine pod geslom "druga svetovna vojna" vpisanih 2.692 spominskih objektov in krajev, povezanih s tem obdobjem, od tega je 964 javnih spomenikov, 658 spominskih plošč, 421 spominskih znamenj, 151 grobišč, 140 grobov, 30 partizanskih bolnišnic, 20 spominskih parkov oziroma hiš, 7 partizanskih tiskarn. Med njimi jih je 751 razglašeni za kulturni spomenik lokalnega pomena, 21 pa za spomenik državnega pomena. Drugi spomeniki imajo status registrirane dediščine.

Vendar to ni končno število slovenskih spomenikov, ki so posvečeni NOB. Po naših podatkih je v Sloveniji že okoli 8.000 spomenikov in spominskih znamenj iz časa NOB, ki predstavljajo velik finančni zalogaj za vzdrževanje. Za njihovo tekoče vzdrževanje in čiščenje skrbi članstvo krajevnih organizacij, marsikje tudi s sodelovanjem lokalnih skupnosti.

Za obnovo spomenikov skrbijo večinoma občine, prav tako tudi krajevne organizacije in združenja, večinoma s prostovoljnim delom, zbiranjem denarnih prispevkov pri članih in drugih državljanih ter z donacijami gospodarskih in drugih organizacij. Izjemoma za obnovo poskrbi tudi država, ko gre za spomenike državnega pomena.

Posebno skrb predstavljajo spomeniki in znamenja NOB, ki niso vpisani v register kulturne dediščine in nimajo statusa kulturnega spomenika. Večinoma so sicer spomeniki dobro vzdrževani, problem predstavlja lastninsko-pravni status, zlasti kadar se spomeniki nahajajo na nepremičninah v zasebni lasti. Problem predstavlja nezainteresiranost države za sistematično vzdrževanje in ureditev sistematičnega vpisa vseh spomenikov NOB v register.

Temeljni problem je lastniška neurejenost spomeniškega varstva, saj precejšen del posameznih spomenikov še ni vpisan v registre in nima urejenega »javnega« lastništva. Kjer gre za spomenike na zasebnih zemljiščih, tudi ni urejena morebitna služnost. Potrebno je spodbujati postopke vpisovanja neregistriranih spomenikov v Register kulturne dediščine oziroma z urejanjem njihovega lastniškega statusa. Teh problemov se je potrebno lotiti individualno, glede na posamezno spominsko znamenje.

Hkrati posebej opozarjamo na primere vandalizma nad spomeniki NOB, ki se dogajajo v zadnjem času. Za sistematično in zakonsko ureditev zaščite spomenikov NOB si bomo aktivno prizadevali tudi v prihodnje. Prav tako je potrebno vzpostaviti sistemsko sodelovanje z Ministrstvom za zunanje zadeve, zaradi vzdrževanja spomenikov NOB izven teritorija Republike Slovenije. Posebej odločno se zoperstavljamo odstranjevanju spomenikov in kulturne dediščine NOB, zlasti kadar gre za prestavljanje spomenikov iz različnih razlogov, ki pa bi lahko imelo za posledico okrnitev njihove zgodovinske pričevalnosti in sporočilnosti, njihovega pomena in dostojanstva.

Leta 2016 zastavljeni projekt zbiranja podatkov o partizanskih spominskih obeležjih na portal Geopedia se uspešno razvija. Do sredine leta 2023 je bilo digitalno vpisanih že okoli 8.000 spomenikov in obeležij NOB. Skupina aktivno deluje in ZZB ji bo nudila podporo tudi v prihodnjem obdobju.

Z Upravo za vojaško dediščino bomo aktivno sodelovali pri pripravi vsakoletnega programa obnove vojnih grobišč in spomenikov NOB. Prizadevamo si, da bi tudi Ministrstvo za kulturo imelo takšen posluh za urejenost spomenikov in drugih znamenja iz NOB.

Svojem bomo pomagali pri iskanju padlih in pogrešanih partizanov NOB doma in v tujini. Vse obveznosti in stroške v zvezi s tem bo nosila Vlada RS, Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč.

V dogovoru z občinami in njihovimi predstavniki bomo spodbujali promocijo zgodovine NOB za posamezni kraj s pomočjo QR kode.

Mednarodna dejavnost

ZZB bo tudi v prihodnje delovala na čezmejnem in širšem mednarodnem področju ter se bo aktivno zavzemala za spoštovanje vrednot in načel, ki so mednarodnopravno deklarirane in utemeljene predvsem v dokumentih OZN (svoboda, mir, spoštovanje načel kolektivne varnosti, miroljubnega sodelovanja in razreševanje sporov ter vladavine prava, spoštovanje političnih, socialnih ter ekonomskih človekovih pravic in svoboščin, socialna pravičnost, dejavni humanizem in solidarnost). Aktivno bo sodelovala v aktivnostih za ohranjanje antifašizma in antinacizma kot temelja sodobne Evrope in za zoperstavljanje vsem različnim novodobnim pojavnim oblikam njenega obujanja, oblastnega nasilja in terorizma in novodobnega imperializma (neoliberalnega kapitalizma) ter za aktivno zoperstavljanje vsem oblikam rasizma, diskriminacije in uporabe sile in nasilja. V skladu s temi usmeritvami bo še naprej krepila sodelovanje z veteranskimi in antifašističnimi organizacijami v bilateralnih in multilateralnem okviru.

Aktivno bomo spremljali vojna žarišča v Evropi in po svetu. Opozarjali bomo na nesprejemljivost napadalnih vojn in oboroženih spopadov, še posebej vojaških spopadov različnih velesil na ozemljih tretjih držav, opozarjali bomo tudi na nevarnosti terorizma in kibernetičnih vojn po svetu. Aktivno bomo spremljali implementacijo zaključkov Konference o prihodnosti Evrope in bomo zato še naprej vzdrževali aktivne stike z evropskimi poslanci iz Slovenije in drugimi, ki so neposredno odgovorni za razvoj, odnose in reformne spremembe v EU.

V ZZB bomo podpirali takšno zunanjo politiko Republike Slovenije, ki bo sledila z Ustavo RS opredeljenim usmeritvam in prispevala k miru in varnosti ter medsebojnemu razumevanju in sodelovanju v Evropi ter svetu in Republiko Slovenijo uveljavljala kot aktivno in konstruktivno udeleženko v delovanju mednarodnih organizacij, katerih članica smo, ter v reševanju problemov in izzivov v mednarodnem življenju. Zato smo tudi podpirali prizadevanja, da je Slovenija postala nestalna članica Varnostnega sveta OZN, ker smo verjeli, da bi se lahko na takšen način potrdi vloga naše države.

Skupaj z drugimi veteranskimi organizacijami v RS, ki so tudi članice Svetovne veteranske organizacije bomo še naprej aktivno sodelovali v aktivnostih te svetovne organizacije. Skupaj bomo izvajali že tradicionalni pohod za mir ob Svetovnem dnevu miru in druge akcije in se zavzeli za še odmevnejše spominsko obeleževanje prireditev "Vranov let".

Krepili bomo stike s predstavniki veteranskih organizacij v tujini, ki gojijo vrednote osvobodilnega boja proti fašizmu in nacizmu, ter se programsko in dejansko zavzemajo za enake vrednote kot Zveza. Sodelovanje se bo zlasti nadaljevalo z ANPI – Vsedrjavno zvezo partizanov Italije ter ZKP – Zvezo koroških partizanov, na vsedrjavni ravni in že doslej razvejano sodelovanje na regijski in lokalni ravni. Nadaljevali bomo sodelovanje z borčevskim in antifašističnimi združenji na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni gori ter Severni Makedoniji.

Ohranili bomo stike in se povezovali s sorodnimi organizacijami v drugih državah in v odprtih, tovariških stikih tudi soočali različne poglede in ocene o posameznih aktualnih vprašanjih v mednarodnih odnosih.

Podpirali bomo sodelovanje združenj na obmejnih območjih s čezmejnimi veteranskimi organizacijami pri skupnih počastitvah dogodkov iz skupne borbe proti fašizmu in nacizmu in okupatorjem med 2. svetovno vojno ter skrbeli za spominska obeležja in spomenike o tem boju.

Program konkretnih aktivnosti v letu 2024 na mednarodnem področju:

1. Obravnavali bomo aktualna vprašanja v mednarodnem okolju; komisija bo praviloma na vsaki seji imela razpravo o aktualni mednarodni situaciji, še posebej iz vidika vrednot ZZB in programskih usmeritev.
2. Skupaj z drugimi veteranskimi organizacijami bomo obravnavali programske in druge informacije oz. razpravljali o delovanju Svetovne veteranske organizacije.
3. Skupaj z Organizacijskim odborom za slovesnosti v spomin na dražgoško bitko bomo nadaljevali s prizadevanji, da bi ob osrednji slovesnosti v Dražgošah v januarju prišlo do srečanja delegacij več krajev v Evropi, ki so doživeli enako usodo in do sprejema dogovora o sodelovanju teh krajev v Evropi.
4. Pripravili bomo predlog spominskih obeležij in spomenikov v tujini, ki so potrebni obnove in bi jih naj v sodelovanju z ZZB in pristojnimi organi v posamezni državi izvedla in financirala država oz. pristojno ministrstvo (ministrstvo za obrambo).
5. Skupaj s SUBNOR Srbije bomo pripravili celovitejšo predstavitev nacističnega pregona Slovencev v Srbijo in srbske solidarnosti s slovenskimi izgnanci.
6. V sodelovanju z drugimi domoljubnimi in veteranskimi organizacijami bomo ob Svetovnem dnevu miru – 21. september – organizirali že tradicionalni Pohod za mir .
7. Organizirali bomo oz. se udeležili spominskih slovesnosti in polaganja vencev ob 1. novembru v spomin tujih borcev v NOB (SZ- Rusija, Ukrajina, Azerbedjan, Kazahstan ...) in grobovih borcev NOB in taboriščnikov v tujini (Jasenovac, Rab, Gonars, Monošter, Šarvar, Gradec ...) ter aktivno sodelovali pri pripravi protokola za izvajanje teh slovesnosti; operativni nosilec: Koordinacijski odbor žrtev vojnega nasilja.
8. Z ANPI bomo nadaljevali sodelovanje na podlagi dogovorov iz razgovora v Trstu septembra 2020 in v decembru 2021 v Ljubljani ter številnih delovnih stikih v letu 2022 in 2023.
9. Z Zvezo koroških partizanov bomo nadaljevali sodelovanje tudi na podlagi dogovorov iz razgovora oktobra 2020 v Ljubljani, letnih stikov in uradnega obiska delegacije ZZB na Koroškem.
10. Krepili bomo sodelovanje z Madžarsko antifašistično federacijo (MEASZ).
11. Nadaljevali bomo sodelovanje z borčevskimi in antifašističnimi organizacijami v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni gori ter Makedoniji v skladu s sprejetimi dogovori iz sestankov delegacij borčevskih organizacij iz držav na območju bivše skupne države. Udeležili se bomo dogovorjenih slovesnosti in sestankov delegacij borčevskih in antifašističnih organizacij; podpirali bomo pobude za nadaljnja srečanja ZB glavnih mest držav na območju bivše Jugoslavije; zagotavljali bomo možno pomoč združenjem in organiziranim udeležencem na drugih dogodkih na območju bivše Jugoslavije.
12. Še posebno pozornost bomo namenjali sodelovanju s SABA Hrvaške na vseh nivojih; podpirali bomo sodelovanje združenj na obmejnih območjih s čezmejnimi veteranskimi organizacijami pri skupnih počastitvah dogodkov iz NOB in skrbi za spomenike; udeležili se bomo že tradicionalnih skupnih spominskih prireditev (Bedenica, Kučibreg); predvidoma vsaj dvakrat bi imeli srečanja na državnem nivoju; pomoč združenjem (Kočevje, Brežice, Krško, Sevnica itd.) pri sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi organizacijami SABA.

13. Ohranjali bomo stike z Mednarodnim raziskovalnim centrom za 2. svetovno vojno v Mariboru.
14. Posebno pozornost bomo namenili tudi uresničevanju sklepov in usmeritev o sodelovanju z borčevskimi in antifašističnimi organizacijami v državah na območju bivše SFRJ na lokalni, regionalni in državni ravni, ki jih je sprejelo Predsedstvo ZZB.
15. Organizacijsko in kadrovske se bomo okrepili za pripravo samostojnih prijav – vlog za razpise EU in tudi državnih s projekti, za katere bi utemeljeno lahko pričakovali evropsko oz. državno finančno podporo.
16. Sodelovali bom s FIR.

Svobodna beseda, informiranost, stiki z javnostjo in promocijska dejavnost

Osrednji medij za medsebojno obveščanje in izmenjavo mnenj v Zvezi je mesečnik Svobodna beseda. Svobodna beseda ponuja najširši in najcelovitejši pregled aktivnosti in delovanja celotne Zveze. Z množico daljših in krajših zapisov odseva razpoloženje med članstvom, s prispevki opozarja na najbolj pereča družbena dogajanja in se odziva na poskuse potvarjanja zgodovine, porast nasilja, strahu in drugih skrajnih oblik dogajanja v družbi. V letu 2019 smo pričeli s projektom »Svobodna beseda za vse«. Naklada se je množično povečala in Svobodna beseda je dobila novo obliko. Namen akcije je imeti cenovno dostopen medij, ki članstvu omogoča dostop do svežih informacij. Glasilo naše organizacije Svobodna beseda trenutno dosega več kot 14.000 naslovnikov. V letu 2022 je bila uvedena tudi možnost elektronskega prejemanja glasila. V naslednjih letih se bomo prizadevali za še večje število naročnikov Svobodne besede.

Vsebinsko težišče sporočil za javnost je NOB s poudarkom na vrednotah in njegovih zgodovinskih pridobitvah za slovenski narod. Obveščanje širšega kroga članstva poteka tudi preko naše spletne strani, facebooka, X in utečenih poteh sistema elektronske pošte.

Žrtve vojnega nasilja

Program na tem področju izvaja koordinacijski odbor (KO) žrtev vojnega nasilja. Aktivni so taboriščni odbori (TO) Rab-Gonars, Ravensbrück, Auschwitz, Buchenwald-Dora, Neuengamme, Mauthausen, Ukradeni otroci in SID Dachau. Člani KO opravljajo aktivnosti tudi za druga koncentracijska in delovna ter zbirna taborišča: Renicci (Toskana), Monigo (Treviso), Visco (Furlanija), Rižarna (Trst), Šarvar (Madžarska), Jasenovac (Hrvaška), Donja Gradina (BIH), taborišča na Češkem (Litomerice, Terezín in Rabštajn), v Nemčiji (Flossenbürg, Bergen Belsen, Sachsenhausen, Moringen), Zlarin, Molat, Slavonska Požega in Slano na Hrvaškem, ter Mamula in Prevlaka (Črna Gora).

KO pripravi vsako leto januarja v Ljubljani osrednjo slovensko prireditev ob dnevu spomina na holokavst, junija v sodelovanju z Občino Tržič tradicionalno srečanje slovenskih taboriščnic in taboriščnikov na Ljubelju, s TO Rab-Gonars pa v septembru mednarodno spominsko svečanost ob obletnici osvoboditve taborišča Kampor na otoku Rabu. TO Ravensbrück načrtuje septembra tradicionalno srečanje taboriščnic in taboriščnikov, ukradenih otrok in drugih žrtev vojnega nasilja v Portorožu. TO vsako leto izvedejo tudi obiske taborišč ob obletnici osvoboditve, največ aprila in maja ter ob dnevu spomina na mrtve, kjer sodelujejo z veleposlaništvu Slovenije v Zagrebu, Berlinu,

Rimu in na Dunaju. Prav tako se udeležujejo tudi konferenc mednarodnih komitejev, pripravljajo strokovne ekskurzije in srečanja za mlade. Leta 2024 bodo številne prireditve predvsem v nekdanjih italijanskih in avstrijskih taboriščih. V aprilu 2024 bodo na pobudo župana Antonia Acqisti slovenskemu partizanu Dušanu Bordonu ob 80-letnici njegove smrti postavili spomenik v Caprese di Michelangelo v Italiji.

KO načrtuje stroške tudi za strokovne ekskurzije in sodelovanje na prireditvah. K tem stroškom je treba prišteti tudi delo pri pripravi nove spletne strani pri ZZB NOB Slovenije, pripravljanju dokumentacije in spiskov taboriščnikov ter pri izdaji zgibank in zbiranju drugega materiala povezanega s taborišči, kjer so bili slovenski interniranci in interniranke.

Priznanja Zveze

Združenja in društva Zveze spodbujamo, da v svojih vrstah prepoznajo aktivne, zaslužne člane in jih predlagajo za srebrno ali zlato plaketo. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da združenja vse bolj posegajo bo bronasti plaketi, ki je bila uvedena leta 2021, in jo združenja oz. društva podeljujejo samostojno, vendar v imenu Zveze. Vsako leto podelimo maksimalno 20 zlatih in 40 srebrnih plaket.

Pri podeljevanju priznanj naj bo poudarek tudi na mlajših članih, ki ob svojih delovnih obveznostih veliko prostega časa namenijo za delo v organizaciji, pripravi in sodelovanju na raznih slovesnostih in dogodkih posameznega združenja oziroma društva.

Pričakujemo tudi, da bodo tudi v prihodnje podani predlogi za podelitev priznanj vestnim in zaslužnim praporščakom, ki s svojo prisotnostjo na najrazličnejših dogodkih pomembno prispevajo k prepoznavnosti organizacije.

Na predlog Predsedstva Zveze vsako leto podelimo odlikovanja najboljšim krajevnim organizacijam naše Zveze. Namen tega je spodbuditi krajevne organizacije k aktivnemu pomlajevanju članstva in prepoznati ter pohvaliti njihovo aktivno delo.

Zveza podeljuje tudi Listino kot najvišje priznanje članom za njihov dolgoletni in izjemni prispevek k delovanju naše organizacije.

V letu 2024 Odbor za priznanja predvideva tri redne seje, v marcu, juniju in novembru. Dopisna seja se izvede le v nujnih primerih.

Mladinska organizacija Zveze

Za lažji prenos sporočilnosti in poslanstva naše organizacije je potrebno krepiti vzpostavitev mladinske organizacije. Cilj je ustanovitvi nacionalno mladinsko organizacijo, ki izpolnjuje zakonske pogoje za delovanje v javnem interesu v mladinskem sektorju.

Glavne naloge mladinske organizacije so izvajanje organiziranega medgeneracijskega dialoga o vrednotah NOB med še živečimi borci in mlado generacijo. S tem tudi za skrb ohranjati pridobitve in zgodovinski pomen slovenskega narodnoosvobodilnega boja.

Operativne naloge si bo mladinska organizacija zastavila avtonomno v skladu s smernicami in poslanstvom ZZB.

Podpora drugim organizacijam

Ustanova Franca Rozmana - Staneta

Zveza je soustanoviteljica Ustanove Franc Rozman – Stane, ki deluje na področju socialne in humanitarne dejavnosti ter zdravstvenega varstva z namenom pomagati osebam, ki so pomoči potrebne in so včlanjene v društva ustanoviteljev. S svojim delovanjem bo še naprej širila in krepila zavest o solidarnosti, humanosti, domoljubje in ohranjanje zgodovinskega spomina, tradicij ter vrednot upornišтва. S svojimi finančnimi sredstvi, poleg finančne pomoči posameznikom, bo podpirala tudi aktivnosti, dogodke in programe ustanoviteljic, ki spodbujajo in razvijajo osnovni namen ustanovitve ustanove.

Vrt spominov in tovarištva – Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija

Zveza bo še naprej podpirala delovanje Ustanove in v tem okviru kot njena soustanoviteljica aktivno sodelovala v njenem upravljanju ter tudi konkretno sodelovala pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti, ki so pomembne za ohranjanje spomina in vrednot NOB ter njihovo uresničevanje v sedanjih razmerah na lokalni, pokrajinski in državni ravni, še posebej

- ✓ pri vzdrževanju Vrta spominov in tovarištva in njegovi bogatitvi z novimi spominskimi drevninami;
- ✓ v pripravah in izvedbi dogodkov in prireditvev v Vrtu spominov in tovarištva ter Ustanove;
- ✓ s spodbujanjem združenj in PS ZB za obiske Vrta spominov in tovarištva ter za organizacijo skupnih dogodkov in ohranjanje že tradicionalnih oblik sodelovanja (kot so npr. določeni spominski pohodi);
- ✓ z organizacijo tudi določenih delovnih srečanj organov in aktivistov ZZB v Vrtu;
- ✓ z aktivnim podpiranjem in krepitvijo sodelovanja Ustanove z drugimi veteranskimi ter sorodnimi organizacijami lokalnem in širšem okolju (ZVVS, Zveza policijskih društev Sever, Društvo generala Maistra, Društvo Zeleni prstan, Fundacija Pot miru in druge) in
- ✓ v aktivnostih, da bi Vrt spominov in tovarištva dobil status kulturnega spomenika državnega pomena.

Marjan Križman,
Predsednik ZZB za vrednote NOB Slovenije

Ljubljana, 20. december 2023